

PM avseende

Insektsinventering vid Hägerstalund 2023

Undersökning av biologisk mångfald på del av Stockholm-Barkarby flygfält, Stockholms stad och Järfälla kommun

På uppdrag av:

Svenska flygsportförbundet
Kontaktperson: Björn Hårdstedt
E-mail: bjorn.hardstedt@flygsport.se

Uppdraget:

Projektledare: Magnus stenmark
Författare: Magnus Stenmark
Callunas interna projektkod: MSK0080

Calluna AB:

Linköpings slott
582 28 Linköping
Org.nr: 556575-0675

Rapporten citeras enligt följande: Stenmark, M. (2023). PM avseende insektsinventering vid Hägerstalund 2023 Calluna AB.

Foton: © Calluna AB om inget annat anges.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Metodik	4
Fältbesök	4
Hantering av artobservationer.....	4
Plats för inventering	5
Resultat	6
Artrikedom av insekter	6
Artrikedom av kärlväxter	8
Invasiva arter	8
Fotodokumentation	9
Värdearter	11
Slutsatser	18
Referenser	19

Sammanfattning

Under 2023 undersöktes delar av Barkarby gamla flygfält och närliggande miljöer öster om rullbanan. Området som undersöktes omfattar delar av det aktiva området som används för flygsport av Svenska Flygsportförbundet, men också närliggande hangarområde och de torrmarker som nu finns inom denna del av Norra Igelbäckens naturreservat.

Undersökningen utfördes under juli och augusti 2023 genom platsbesök av entomolog. Under perioden 10 juli och 8 augusti användes färgskålar som fångade insekter på 4 platser.

Resultaten visade att det finns en artrik fauna av insekter som är knuten till de blomrika torrmarker och de varierade lövbryn som finns i närheten av området. Igelbäckens och Djupanbäckens strandzoner och den stora tillgången på öppna jord- och sandblottor har skapat förutsättningar för många arter som gynnas av vattennära miljöer och blottor i marken.

Under inventeringen påträffades flera värdearter som indikerar höga naturvärden. Dessa presenteras och diskuteras i denna rapport. För att nå målen om bibehållen biologisk mångfald finns möjligheter att genom restaurering och skötsel gynna och utveckla faunan av gaddsteklar, tvåvingar, fjärilar, skalbaggar och andra pollinatörer som använder denna typ av torr gräsmark. Boplatser för insekter behöver säkras och utvecklas, och nektar- och pollenresurser behöver etableras och utvecklas i delar av området.

En del av framtida skötsel kan vara det gynnsamma slitaget som uppstår genom tramp och körtryck av lätta fordon som uppstår i samband med flygsporten. Rökning av igenväxningsvegetation och bekämpning av främmande invasiva arter behövs inom området.

Inledning

Calluna har under år 2023 fått uppdraget att inventera torrmarkslevande samt brynlevande insekter vid en del av flygspportarenan vid Hägerstalund. I närheten, vid före detta Hansta motorbana, har insekter undersökts med liknande metod under 2015 och 2016, 2018 samt under 2023 och det har gett möjlighet att sätta resultaten vid Hägerstalund i perspektiv.

Stockholm-Barkarby flygfält, eller Hägerstalunds flygfält som det hette förr, etablerades 1913. Under de kommande årtiondena kom fältet att användas även för militära ändamål. Efter nedläggningen av flottiljen 1974 användes fältet av civilt flyg, men i avtagande grad. Under 2010-talet stängdes flygfältet helt. Sedan dess används fältet för flygsport.

Givet flygfältets tidiga etablering finns möjligheter att gräsmarkerna under mer än ett sekels hävd utvecklat höga naturvärden som gynnas av den skötsel som är typisk för gräsmarker på och kring flygfält. I en serie undersökningar har Swedavia undersökt biologisk mångfald på gräsmarker i anslutning till rullbanor. Och funnit att alla av landets huvudsakliga flygplatser har mer eller mindre höga naturvärden knutna till gräsmarker. På Stockholm Arlanda Airport har fler än 20 rödlistade arter funnits vara etablerade på och vid de gräsmarker som omsluter rullbanorna (Stenmark 2013, 2012, 2014; Stenmark & Segerlind 2015). En del av dessa rödlistade arter, som sen fältgentiana, månlåsbräken, mindre blåvinge, vickerglasvinge och klöverhumla har etablerat mycket starka populationer vid gräsmarkerna vid Arlanda. Den höga biodiversiteten på denna typ av gräsmarker är knuten till en torrmarkspräglad kärlväxtfauna som gynnas av frekvent klippning. Tack vare frekvent slåtter gynnas låga örter som gulvial, käringtand, getväppling, tvåblad, nattviol, ljung, kråkvicker och andra arter som också är viktiga värdväxter vildbin och många andra insektsgrupper. Invasiva arter som kanadensiskt gullris, blomsterlupin och de flesta gräsarter missgynnas av denna typ av slåtter.

Vid Hägerstalund har gräsmarkerna en lång tradition av frekvent slåtter, eftersom flygplatsen etablerades 1913. Dessutom är närmiljöerna vid Hägerstalund rika på fornminnen och har ett etablerat odlingslandskap och naturbetesmarker, bryn och lövdungar har lång tradition av hävd. Dessa förutsättningar är unika och kan betyda att gräsmarkerna i anslutning till den före detta flygplatsen har höga naturvärden.

Metodik

Fältbesök

Undersökningen utfördes under juli och augusti 2023 genom platsbesök av entomolog. Under perioden 10 juli och 8 augusti användes färgskålar som fångar insekter på 4 platser. Inventering utfördes av Magnus Stenmark 10 juli av Joel Hallqvist 8 augusti. Under inventeringen genomsöktes alla delar av området och insekter artbestämdes och rapporterades direkt i fält. En del insekter fångades med håv för senare artbestämning. Färgskålarna togs bort 8 augusti och det materialet sorterades och artbestämdes efteråt.

Hantering av artobservationer

Alla observationer är inrapporterade till artportalen.

Plats för inventering

Inventeringsområde och artfynd

TECKENFÖRKLARING:

- Inventeringsområde
- Fällplats
- Artfynd

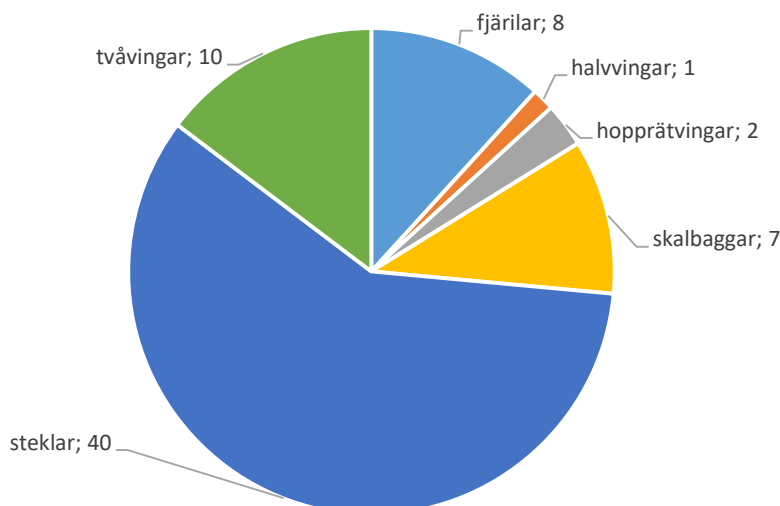

Figur 1. Karta över området som inventerades.

Resultat

Artrikedom av insekter

Under inventeringen påträffades 68 arter av insekter. Fokus under inventeringen var pollinatörer och därför inriktades sök och artbestämning på steklar, fjärilar och tvåvingar.

Figur 2 Fördelningen av antal arter i respektive ordning av insekter.

Steklar var den ordning som hade flest arter. Av de 40 påträffade arterna av steklar var 16 (40 %) vildbin. Bland vildbin fanns en talrik humlefauna med mörk jordhumla och stenhumla som dominerande arter. Bland solitärbin fanns gott om marklevande arter som är knutna till blomrika torrängar: småfibblebi, korgsidenbi, gårdscitronbi, ängsbandbi, blåklocksbi och rödtoppebi. Faunan var förvånansvärt starkt dominerad av marklevande arter. Endast en talrik art av vildbin förekom som bygger bon i håligheter i död ved: väggbi. Bland andra grupper av steklar fanns också gott om marklevande arter bland vägsteklar, rovsteklar och sandsteklar. Bland solitära getingar, rovsteklar och vägsteklar fanns också flera arter som bor eller födosöker i brynmiljöer.

Den totala listan av insekter som påträffades finns inrapporterad på Artportalen. Här nedan presenteras de arter som påträffades och som hör till ordningen steklar.

Rödtoppebi *Melitta tricincta* NT påträffades söder om hangarområdet under frihävning 8 augusti. Arten är knuten till strandängar och rudermiljöer och behöver starka bestånd av rödtoppa för att kunna föda upp sina larver. Arten bildar troligen en population i området och kan ha en värdekärna vid hangarområdet. Flera andra värdearter påträffades och de presenteras i stycke tom värdearter.

Tabell 1. Antal individer av arter bland steklar som påträffades under inventeringen 2023. Arterna är presenterade familjevis. Totalt noterades 40 arter av steklar.

Taxa	Svenskt namn	Djupan- bäcken	Dungen	Hangar- området	Grav- fältet	Total- summa
Ampulicidae	ej svenskt namn			2		2
<i>Dolichurus corniculus</i>	ej svenskt namn			2		2
Andrenidae	grävbin			1		1
<i>Panurgus calcaratus</i>	småfibblebi			1		1
Apidae	långtungebin	12		8		20
<i>Apis mellifera</i>	honungsbi			1		1
<i>Bombus lapidarius</i>	stenhumla	2				2
<i>Bombus lucorum coll.</i>	jordhumlor	7		5		12
<i>Bombus norvegicus</i>	hussnylthumla			1		1
<i>Bombus pascuorum</i>	åkerhumla			1		1
<i>Bombus terrestris</i>	mörk jordhumla	3				3
Chrysididae	guldsteklar			1		1
<i>Chrysis illigeri</i>	ej svenskt namn			1		1
Colletidae	korttungebin		2	5		7
<i>Colletes similis</i>	korgsidenbi		2	2		4
<i>Hylaeus communis</i>	gårdscitronbi			2		2
<i>Hylaeus confusus</i>	ängscitronbi			1		1
Crabronidae	ej svenskt namn	2		12	1	15
<i>Crossocerus annulipes</i>	ej svenskt namn			1		1
<i>Dryudella pinguis</i>	ej svenskt namn			1		1
<i>Ectemnius continuus</i>	ej svenskt namn			2		2
<i>Nysson dimidiatus</i>	ej svenskt namn			4		4
<i>Nysson trimaculatus</i>	ej svenskt namn			1		1
<i>Pemphredon inornata</i>	ej svenskt namn	2				2
<i>Philanthus triangulum</i>	bivarg				1	1
<i>Tachysphex obscuripennis</i>	ej svenskt namn			2		2
<i>Trypoxylon clavicerum</i>	ej svenskt namn			1		1
Halictidae	vägbin	3		4		7
<i>Halictus tumulorum</i>	ängsbandbi	1				1
<i>Lasioglossum albipes</i>	ängssmalbi	1				1
<i>Lasioglossum leucopus</i>	bronssmalbi	1		4		5
Megachilidae	buksamlarbin			3		3
<i>Heriades truncorum</i>	väggbi			3		3
Melittidae	sommarbin	3	1		1	5
<i>Melitta haemorrhoidalis</i>	blåklocksbi	3				3
<i>Melitta tricincta</i>	rödtoppebi		1		1	2
Pompilidae	vägsteklar	6		3		9
<i>Anoplius nigerrimus</i>	skogsvägstekel	2				2
<i>Arachnospila anceps</i>	ögonvägstekel	2				2

Taxa	Svenskt namn	Djupan- bäcken	Dungen	Hangar- området	Grav- fältet	Total- summa
<i>Deuteragenia subintermedia</i>	ekvägstekel	2		1		3
<i>Evagetes crassicornis</i>	sandgökstekel			1		1
<i>Priocnemis exaltata</i>	höstvägstekel			1		1
Sphecidae	ej svenskt namn			2		2
<i>Podalonia hirsuta</i>	ej svenskt namn			2		2
Tenthredinidae	bladsteklar		1			1
<i>Tenthredo</i>	bladstekel		1			1
Vespidae	getingar	16		3	2	21
<i>Dolichovespula norwegica</i>	nordgeting	1				1
<i>Dolichovespula sylvestris</i>	skogsgeting	4		2		6
<i>Eumenes coarctatus</i>	östlig krukmakargeting				1	1
<i>Symmorphus bifasciatus</i>	husvedgeting				1	1
<i>Vespula rufa</i>	rödbandad geting			1		1
<i>Vespula vulgaris</i>	vanlig geting	11				11
Totalsumma		42	4	44	4	94

Artrikedom av kärlväxter

Under inventeringen registrerades ett 30-tal örter, buskar och träd. Följande arter bedömdes finnas rikligt och utgjorde en viktig resurs för insekter i de miljöer som besöktes:

- Ask, ek, skogslönn och skogsalm bildade viktiga substrat i brynmiljöerna bakom de administrativa byggnaderna
- Sälgen och svartvide förekom i områdets kanter och är viktiga för vårfaunan.
- Gulvial, käringtand, harklöver, humlelusen, rödklöver, vitklöver, alsikeklöver och kråkvicker var sparsamt till måttligt förekommande och är viktiga arter för många vildbin
- Liten och stor blåklocka är viktiga för många specialiserade arter
- Ullkardborre och vägtistel förekom ovanligt rikligt och bidrog till en artrik och tät förekomst av humlor
- Rosor, främst hartsros, bildade viktiga solitära bestånd som nyttjas av humlor, fjärilar och solitärbin
- Gul fetknopp bildade starka fästen spritt i området och är viktig för vildbin och rovkastor.
- Femfingerört bildade stora bestånd och är viktig för flera specialiserade arter.
- Rödtoppa har troligtvis en stor förekomst och utgör den enda pollenkällan för rödtoppebi.

Invasiva arter

Kanadensiskt gullris främst och i mindre grad blomsterlupin var ett problem i torrmarken och bör elimineras. Knylhavre hade etablerat sig kraftigt i delar av gräsmarken intill rullbanan.

Kanadabinka, druvfläder och taggsallat finns också och kan komma att verka undanträngande i framtiden.

Fotodokumentation

Foton tagna under juli och augusti 2023

Figur 3. Lunden bakom de administrativa byggnaderna. Här finns ädellövträd som ek, skogsalm och ask tillsammans med gott om asp och vårtbjörk. Lunden är viktig som födosöksplats för många insektsarter. Här födosökte många rovgstekla och vägsteklar, till exempel ekvägstekel.

Figur 4. Vi från en kulle mot norr över hangarområdet. Kullen bildar en viktig plats för boplatser där bivarg och många andra arter har aggregationer av bon.

Figur 5. Hangarområdet domineras av torrmarksflora med gott om öppna blottor som fungerar som boplatser. Färgskålarna användes gär och på 3 ytterligare platser. I denna miljö födosökte småfibblebi, korgsidenbi och bronssmalbi.

Figur 6. Vy mot söder över rullbanan. Gräsmarkerna vid rullbanan dominerades av gräs men med tydliga inslag av bland annat kråkvicker och gulvial.

Figur 7 Djupanbäcken där kulverteringen slutar. Hög artrikedom av strandknotna arter.

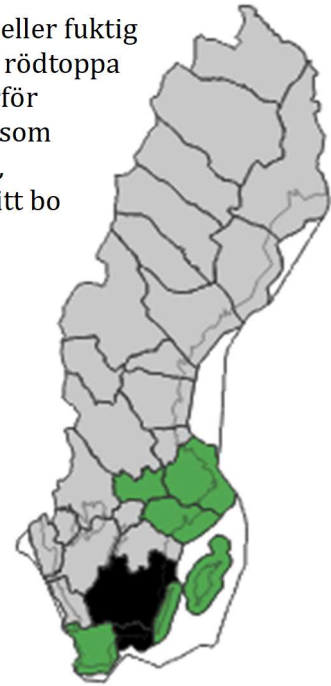
Figur 8. Fornminnessimulering i igelstabäckens naturreservat. Vissa torrmarksfläckar finns med tjärblomster och gråfibbla.

Värdearter

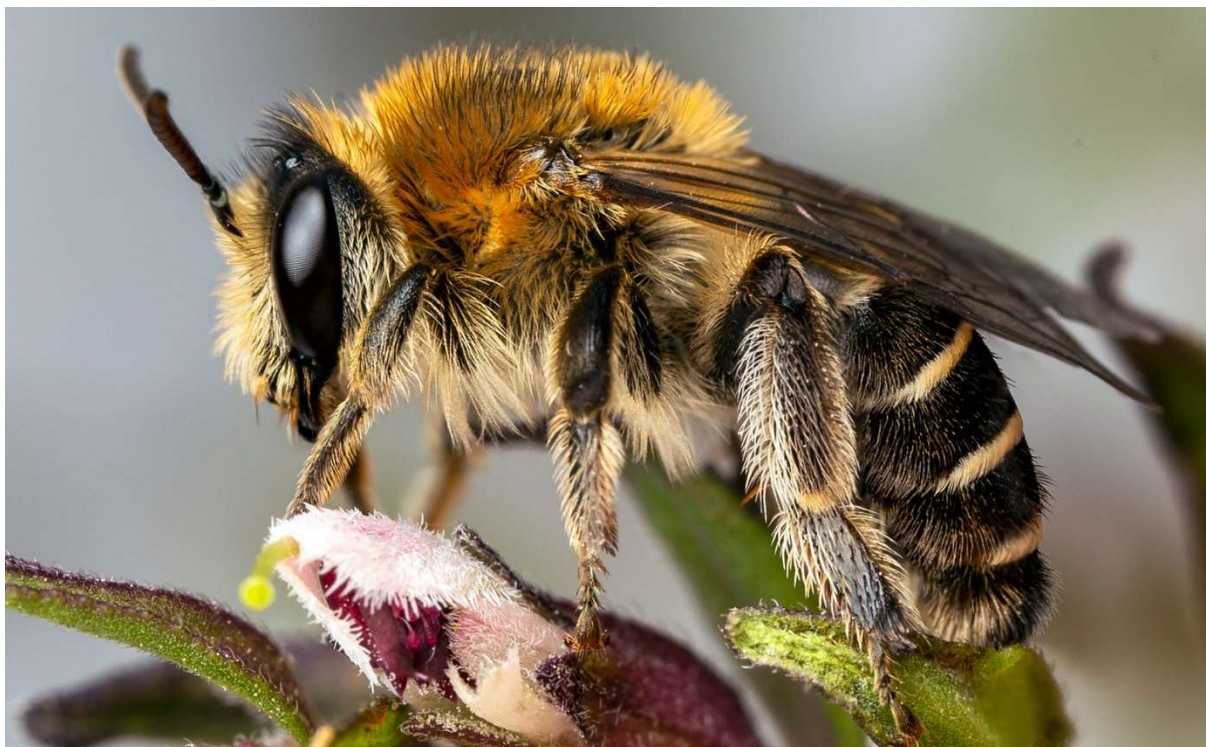
En rad arter som är ovanliga eller som indikerar höga naturvärden påträffades. Några av dessa presenteras här.

Rödtoppebi

Rödtoppebi *Melitta tricincta* är ett 10–12 mm långt bi som trivs i frisk eller fuktig gräsmark med låg vegetation. Rödtoppebiet samlar endast pollen från rödtoppa *Odontites* och då främst från gatrödtoppa *Odontites vulgaris* och är därför beroende av rikliga bestånd. Nektar samlar biet även från andra arter som kärringtand *Lotus corniculatus*, sötväppling *Melilotus*, klöver *Trifolium*, knölsyska *Stachys palustris* och isop *Hyssopus*. Rödtoppbiet anlägger sitt bo på mark som helt eller till stor del är täckt av ört- eller gräsvegetation vilket innebär att boöppningen ofta är svårt att upptäcka. Honorna gräver oftast ut bogången i packad sandjord eller i jord med lerig inblandning främst på kalkhaltiga marker. Bona är utspridda men i direkt anslutning till rika bestånd av rödtoppan under dess blomningstid. Hanarna använder nektar från rödtoppan under parningstid. Under inventeringen påträffades rödtoppebi söder om hagarområdet. Troligen bildar arten en population med ett kärnområde i den blomrika ruderatmark som finns vid hangarområdet och söder om i det nyligen schaktade området vid Djupanbäcken. Rödtoppbiets bo parasiteras av kleptoparasiten prickgökbi *Nomada flavopicta* som lägger sina ägg i andra *Melitta*-arters bon.

Figur 9. Kartan visar den bedömda förekomsten av rödtoppebi i Sverige.

Figur 10. Föreställer Rödtoppebi © Alexander Berg/SLU Artdatabanken.

Figur 11. Föreställer rödtoppebiet *Melitta tricincta* värdväxt gatrödtoppa *Odontites vulgaris* © Anders Helander, Uppsala/SLU Artdatabanken.

Långhornsbi

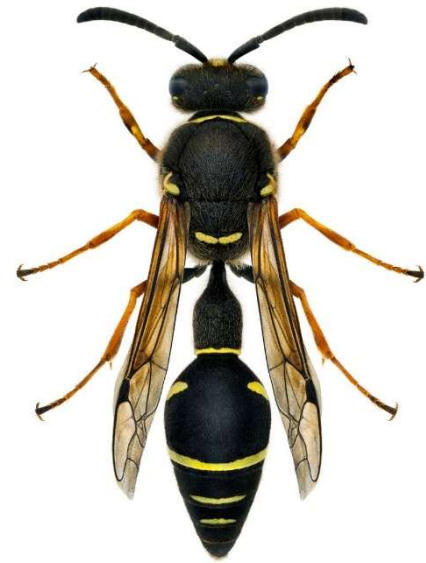
Långhornsbi *Eucera longicornis* är en 12 – 15 mm långt bi som påträffas på friska till fuktiga ängsmarker, längs bryn och lövskogshyggen med ängsartad vegetation. Pollen samlas främst från ärtväxter såsom häckvicker *Vicia sepium*, getvåpling *Anthyllis vulneraria*, gökärt *Lathyrus linifolius*, gulvial *L. pratensis* och rödklöver *Trifolium pratense*. Som nektarkälla används maskros *Taraxacum*, tjärblomster, *Viscaria vulgaris* med flera. Långhornsbiet anlägger ofta sina bon i lättgrävd sandig mark med uppbrutet växttäckte, gärna i vägslänter eller i sydvända sluttningar, ibland även på platser med ett glest träskikt. Arten bedöms enligt Rödlistan 2020 vara livskraftig (LC) (SLU Artdatabanken 2020).

Figur 12. Föreställer en hane av arten Långhornsbi *Eucera longicornis* © Krister Hall/SLU Artdatabanken.

Östlig krukmakargeting

Östlig krukmakargeting *Eumenes coarctatus* är en 10-15 mm lång geting som främst förekommer i öppna biotoper som glest bevuxna allvarmarker eller på torr- och kläppängar i skärgården. Östlig krukmakargeting använder mätarfjärilars (*Geometridae*) larver som föda och har observerats på klockljung *Erica tetralix*, tok *Dasiphora fruticosa*, vildmorot *Daucus carota*, läkevänderot *Valeriana officinalis* och resedor *Reseda* spp. Boet anläggs på gräs eller ljungplantor, ofta i små grupper eller enskilt med flera bon i ett mindre område. Boet liknar en liten lerkruka med ingångshålet utgående från en kort smal hals. Den nordliga krukmakargetingen flyger från mitten av maj till slutet av september. Arten bedöms enligt Rödlistan 2020 vara livskraftig (LC) (SLU Artdatabanken 2020).

Figur 13. Föreställer östlig krukmakargeting *Eumenes coarctatus* © Christopher Resiborg/SLU Artdatabanken.

Husvedgeting

Husvedgeting *Symmorphus bifasciatus* är en 5–10 mm lång geting som förekommer i flera olika naturtyper, exempelvis vindskyddade solbelysta skogsbryn, i sumpskogar eller hållmarker men ses även ofta i anslutning till bebyggelse. Blombesök har observerats på flockblommiga växter (*Apiaceae*) som strätta *Angelica sylvestris*, kirskaål *Aegopodium podagraria*, kärnsilja *Peucedanum palustre*, jätteloka *Heracleum mantegazzianum*, palsternacka *Pastinaca sativa*, mjölke *Chamaenerion angustifolium* och hallon *Rubus idaeus*. Husvedgetingens bon kan ses i olika typer av substrat som i stälken till hallon eller björnbär, på ojämnheter i murar och husväggar, i skalbaggegångar i död ved, i artificiella borror och vasstak eller vassfritidsflugan *Lipara lucens* galler på bladvass. honor anlägger celler i linjära strukturer med hjälp av en avgränsande vägg av sandig lera i cellens kortända där ägget hängs upp i en tråd. Husvedgetingens hona förser sina larver med bladbaggelarver av släktet *Phratora*, *Linaeidea* och *Plagiodera*. Guldstekeln *Chrysis angustula*, rödryggad guldstekel *Chrysis viridula* och finglansstekeln *Melittobia acasta* har dokumenterats som boparasiter. Husvedgeting bedöms enligt Rödlistan 2020 som livskraftig (LC) (SLU Artdatabanken 2020).

Figur 14. Föreställer en hona av arten Husvedgeting *Symmorphus bifasciatus* © Christopher Resiborg/SLU Artdatabanken

Bivarg

Bivarg *Philanthus triangulum* är en 8–18 mm lång solitär biart som samlar pollen och nektar från blomväxter *Angiospermae*. Blombesök har observerats på bland annat åkertistel *Cirsium arvense*. De inseminerade honorna jagar även västerländska honungsbin som föda till sina larver. Bivargen trivs främst på platser med öppen sandmark vid låglandshedar och kustdyner. Flygtiden sker mellan mitten av juli till september. Boet består av en grävd gång i marken försedd med celler för äggläggning (Wikipedia 2023). Bivarg bedöms enligt Rödlistan 2020 som livskraftig (LC) (SLU Artdatabanken 2020).

Figur 15. Föreställer bivarg *Philanthus triangulum* © Jan-Åke Noresson, Göteborg

Ullkardborre

Ullkardborre *Arctium tomentosum* är en 50–150 cm hög växt som trivs på mänskligt störd mark och är relativt vanlig på öppen, frisk och kväverik mark vid vägrenar, gårdar, banvallar, tippar, industriområden och ruderatmarker (Mossberg & Stenberg 2021). Vid Hägerstalund förekom ullkardborre mycket rikligt, vid Djupbäcken och vid hangarområdet. Många arter är beroende av kardborrar och några av dessa specialiserade arter kan finnas i området, eller söka sig till området om beståndet finns kvar. Ullkardborre bedöms enligt Rödlistan 2020 som livskraftig (LC) (SLU Artdatabanken 2020).

Figur 16. Föreställer ullkardborre *Arctium tomentosum* © Stefan Hult, Vänersborg

Korgsidenbi

Korgsidenbi *Colletes similis* är ett 8–10 mm långt bi som ofta påträffas längs vägrenar, bangårdar och i igenväxande sand- och grustäkter och andra ruderatmarker i urban miljö samt i jordbrukslandskap och på havsstränder. Korgsidenbi är för sin pollensamling beroende av korgblommiga växter med grunda diskblommor som bland annat renfana *Tanacetum vulgare*, färgkulla *Cota tinctoria* och krissla *Pentanema salicinum*, dessa används även för nektarsök.

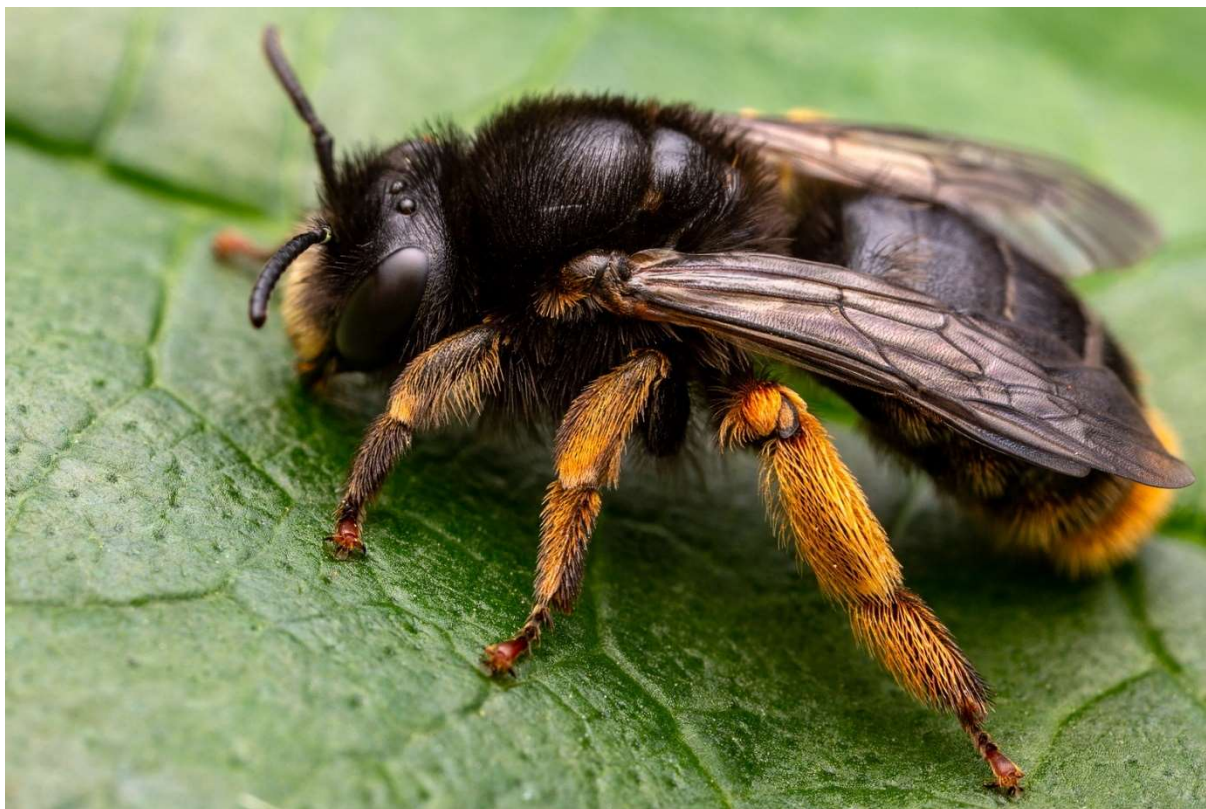
Flygtiden för arten sker under juli-augusti och bon anläggs i sandig och vegetationsfattig mark som parasiteras av ängsfiltbi *Epeolus variegatus*. Korgsidenbi bedöms enligt Rödlistan 2020 som livskraftig (LC) (SLU Artdatabanken 2020).

Figur 17. Föreställer en hona av arten korgsidenbi © Alexander Berg/SLU Artdatabanken

Blålocksbi

Blålocksbi *Melitta haemorrhoidalis* är ett 12–13 mm långt bi som påträffas i skogsbryn, på naturbetesmarker, slåtterängar, torrängar, blomrika väggkanter, i trädgårdar, bangårdar eller andra typer av ruderatmarker med god tillgång av blåklockor. Blålocksbi är vad som kallas en oligolektisk art vilket innebär att honan endast samlar pollen från en och samma växtfamilj. Vanligast är att se den samla pollen från liten blåklocka *Campanula totundifolia* och från knölklocka *C. rapunculoides* men kan även göra det från andra blåklockor. Hanar besöker även malvor *Malva* sp för dess nektar. Hanarna ses även sova i blåklockor medan honorna gräver bogångar i marken. Arten boparasiteras av prickgökbi *Nomada flavopicta*. Blålocksbi bedöms enligt Rödlistan 2020 som livskraftig (LC) (SLU Artdatabanken 2020).

Figur 18. Föreställer en hona av arten blåklocksbi © Krister Hall/SLU Artdatabanken.

Slutsatser

Resultaten visade att gräsmarkerna i anslutning till gräsmarkerna och övriga ruderatmarker har stor betydelse för den fauna av gaddsteklar, flugor, fjärilar och skalbaggar som finns i denna miljö.

I jämförelse med Stockholm Arlanda Airport har kärlväxtsammansättningen inte imponerat vid Hägerstalund. Stora torrmarkspartier med gott om getväppling, gråfibbla, kråkvicker, ljung, gulvial och andra viktiga värdväxter för insekter verkar saknas vid Hägerstalund. Detta kan bero på att undersökningen 2023 gjordes översiktligt, bara under högsommaren då alla kärlväxter och insekter inte är detekterbara. Om det är så behövs en fördjupad artinventering av området som kan uppmärksamma liknande naturvärden som detekterats vid Arlanda. Det kan också vara så att området har en annan karaktär, åtminstone i den del som undersökningen gjordes, och att stora sammanhängande torrmarksmiljöer saknas.

I jämförelse med de närbelägna miljöerna vid före detta Hansta motorbana, där pollinatörer undersöktes 2015, 2016, 2020 och 2023 (Stenmark 2023), var faunan till stora delar lika. Vid Hansta har mer inventeringstid lagts och följaktligen är fler arter kända från det området. Vid Hansta har 147 arter av steklar registrerats, i jämförelse med 68 arter vid Hägerstalund. Under perioden 2015–2016, då motorbanan var aktiv, registrerades 107 arter, och sedan dess har faunan förändrats till att ha färre arter av gaddsteklar som är knutna till torra gräsmarker och öppna sand- och jordblottor. Vid Hansta finns också brynmiljöer och klippmiljöer närvarande på ett annat sätt jämfört med Hägerstalund, vilket är en förklaring till att fler arter finns i det området. Givet det korta avståndet (en knapp kilometer) är båda områdena möjliga delhabitat för insekter i området, där arter kan bo på ett ställe och regelbundet flyga till det andra för födosök.

Vid Hägerstalund, i den del som undersökts, präglas artrikedomen av pollinatörer av gaddsteklar, dagfjärilar, skalbaggar och tvåvingar. I första hand är faunan knuten till öppna torrmarker med gles vegetation. I denna miljö fanns till exempel rödtoppebi (rödlistad som nära hotad) och värdearterna långhornsbi, bivarg och blåklocksbi. Rödtoppebi är en art som verkar finnas i Hägerstalund, men inte setts till vid Hansta. De övriga arterna påträffades både vid Hansta och Hägerstalund. Dessa arter bor i öppna sandfläckar som bildas tack vare tramp, körspår och att marken störs genom till exempel schaktning, upplag och att små körskadornas bildas. Dessa, och många andra arter i denna miljö är i behov av att det finns gott om nektar- och pollenväxter och gott om bytesdjur i form av larver,flugor och halvvingar i lövmiljöer. Bland vildbin finns många specialiserade arter och dessa behöver speciella arter av nektar- och pollenväxter för att kunna samla mat till sina larver. Rödtoppa, liten blåklocka, ullkardborre, blåeld, käringtand, gulvial, kråkvicker och vägtistel hörde till de viktigaste värdväxterna.

Området har en fauna som hör till ett landskap med gott om blomrika miljöer och gott om boplatser för insekter. Troligen är faunan kopplad till det unika landskap som finns i Barkarby och närliggande området vid Järva. Fornminnen, odlingslandskapet och i senare tid infrastrukturbiotoper har format förutsättningarna för en artrik och värmegynnad fauna av insekter. Några av arterna, till exempel rödtoppebi och fibblesandbi, är unika för mellersta delen av Sverige.

Kunskapen om platsens betydelse för pollinatörer och andra insekter bör vägas in i beslut som rör markanvändning. Här är de viktigaste take aways när det kommer till skötsel av området:

- Lätt störning som skapar jord- och sandblottor är positiv och bör uppmuntras/arrangeras i naturreservat och kulturreservat och på närliggande områden. Detta berör främst Norra Igelbäckens naturreservat, Västra Järvafältets naturreservat och Igelbäckens kulturreservat
- Fokus i markanvändningen bör gynna boplatser för både marklevande och hålllevande pollinatörer. Marklevande arter gynnas av strukturer som skapas av lätt störning och utläggning/framskrapning av lera, mo och sand (bibäddar). Hålllevande arter gynnas av död ved, som till exempel kan gynnas genom att etablera faunadepåer.
- Nektar- och pollenresurser finns rikligt i området, men kommer att minska utan åtgärder. Tidig successionsfas i torr gräsmark kan upprätthållas genom att kombinera lätt störning med frekvent slåtter med borttagning av avslaget gräs.
- Bekämpning av invasiva arter är ett måste och elimineringsinsatser bör främst inriktas mot blomsterlupin och kanadensiskt gullris. Även druvfläder och kanadabinka är ett bekymmer i området.

I dag används delar av det undersökta området för flygsport. Det innebär att lätt slitage bidrar till att upprätthålla boplatser för insekter och det gynnar också en nektar- och pollenproducerande torrmarksflora. Flygsportens verksamhet kräver också att området röjs på busk och slåttas med jämna mellanrum, vilket också är gynnsamt. Det förefaller därför lämpligt att denna markanvändning fortsätter. Ett alternativ eller komplement till markanvändningen är betesdrift eller gräsbränning. En skötselplan med fokus på höga naturvärden kopplade till torr ängsmark har potentialen att gynna de naturvärden som är etablerade inom området.

Referenser

Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Mossberg, B. Stenberg, L. 2021. Nordens flora. ISBN 978-91-7424-526-4.

Stenmark, M. 2012. Vad flyger på Arlanda? Inventering av insekter och kärlväxter på gräs-markerna. Rapport 49 s. Swedavia. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.34367.59045>

Stenmark, M. 2013. Hög biodiversitet på Arlanda flygplats Inventering av insekter och kärlväxter på gräsmarkerna. Rapport 26 s. Swedavia. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.28180.88966>

Stenmark, M. 2014. Sen fältgentiana på Stockholm Arlanda Airport 2014. Rapport 13 s. Swedavia <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.21470.00327>

Stenmark, M. 2023. Återbesök och entomologisk inventering vid före detta Järva motorbana, Hansta. Svenska bilsportförbundet (SBF). <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.33983.28325>

Stenmark, M & Segerlind, D. 2015 Sen fältgentiana och småfjärilar på Stockholm Arlanda Airport 2015. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.13859.73767>